

ביתנו רשו"ת לשדכן

האם לחכות לטלפון משדכן,
או לפנות אליו מיוזמתנו?
האם השדכנים מבררים על
המועמדים שהם מציעים
ונוקטים תככים ותכסיסים?
מה עושים כאשר אנשים
מגלים לשדכן מידע סודי?
| השדכנים מגלים סודות
מן החדה, מעשירים אותנו
מניסיונם ומדריכים בעשה
ואל תעשה בדרך לשידוך
הנכסף | מפנקס השדכנים
הרב פנחס גולדשטיין

ש נושאים חמים תמיד, מעניינים תמיד ונוגעים כמעט לכולנו. רק תזרקו את המילה 'שידוכים' ולכל אחד יהיה מה לומר, להיאנח, לצחוק או להתרגז. ההיסטוריה של הנושא הזה היא מימות עולם. הוא פשוט ולבש צורה, אבל בבסיס נותר זהה. רגע לפני שתקראו את הכתבה, נקדים ונוכיח כי בשבת הקרובה יקרא העם היהודי בארץ ישראל ובפזורה את פרשת 'חיי שרה', הפרשה שבה מתוארת שליחות השדכנות הראשונה בהיסטוריה היהודית, שליחותו של אליעזר כדי לשדך בין יצחק לרבקה. בכל שנה כאשר אני מגיע לפרשה זו - אני עוקב בעניין מחודש אחרי הפסוקים הקדושים, כאילו אני קוראם לראשונה בחיי. השתלשלות האירועים כפשוטו של מקרא מרתקת אותי מחדש בכל פעם, למרות הסוף הידוע. זה עוד לפני דברי חז"ל, פירוש רש"י, הרמב"ן, המלבי"ם ושאר המפרשים. באחד מפירושי על פרשת השבוע, מביא 'רבינו בחי' את דברי בראשית רבה (ס יא): "יפה שיחת עבדי אבות לפני הקדוש ברוך הוא מתורתן של בנים, שהרי פרשת אליעזר כפולה והרבה גופי תורה נתונים ברמיזה". דבר בולט הוא כפילות הסיפור לכאורה של אליעזר כאשר הוא מספר בפרוטרוט למשפחת רבקה את כל היסטוריית משפחת אדונו ומה התרחש על עין המים. בכתבה זו בחרתי ללמוד מהשתלשלות השידוך של יצחק אבינו על ההתרחשויות בשידוכים בימינו אנו. מפליא לראות שהתפקידים נותרו על מקומם: ההורים, המשידכים, השדכן, חיפוש ומציאה, תפילה והודיה, קידושין ונדוניה ואיך אפשר בלי קטטות ועימותים כחלק מעסקת החבילה? לצורך כך, רתמתי למשימה כמה שדכנים מעשרות השדכנים בגמ"ח 'רשו"ת השידוך', הנחתי לפתחם מספר שאלות על דרכי עבודתם ופעילותם - כיצד הם פועלים, מה מתרחש מאחורי הקלעים קודם שהם ניגשים להציע הצעות ומהן שיטות העבודה שלהם. התשובות המרתקות לפניכם. הגם שציינתי ליד כל שדכן לאיזו עדה הוא משתייך ועם מי הוא עוסק, לא הופתעתי לגלות כי כולם מדברים פחות או יותר על אותם הדברים ללא תיאום מראש. בסופו של דבר כולנו אחים, ולכולנו אותם אבות ואימהות ואב אחד גדול בשמיים, שמששת ימי המעשה, כאשר ראה 'והנה טוב מאוד' - הוא יושב ומזווג זיווגים...

אדגיש: אמנם הכתבה מלווה בציטוטים מהתורה הקדושה, אך אין להקיש מהכתוב בכתבה זו (זולת דברי המפרשים) להלכה למעשה. הדברים המובאים בשם השדכנים מוגשים כחומר למחשבה ולהעשרה בלבד!

מצד ההורים

"וַיֹּאמֶר אֲבִרְהָם אֶל-עֲבָדָיו... הַמֹּשֶׁל בְּכָל-אֶשֶׁר-לוֹ... אֵלָּכִי הַשָּׂמִים... הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכָו לְפָנַי וְלָקַחְתִּי אִשָּׁה לְבָנִי... וְאִם-לֹא תֵאָבֶה... לִקְחָתִּי... וְנָקִיתִי מִשְׁבַּעְתִּי זֹאת..." (בראשית כד)

אברהם אבינו דואג לבנו. אשתו נפטרה על פניו והותירה יתום בן שלושים ושבע. שלוש שנים הוא ממתיק, ואז הוא פונה לעבדו, הדולה ומשקה מתורתו וגם אב לבת. בסתר ליבו חולם העבד לשדך את בתו עם יצחק, אבל כאשר אדונו מבהיר לו בשיחה, ועוד דורש ממנו להישבע לו, שימצא לבנו שידוך

שידוך אמיתי

הרב אליהו שטיין משתף:

"שמעתי על שידוך שבו נשאלה מורה מהסמינר על תלמידתה: 'איך מידת האמת אצלה?' היות שהבחורה לוקה במידה זו, המורה נשאלה עליה במפורש, יש לענות את האמת (להרחבת הנידון יש לעיין בסוף הספר 'חפץ חיים', חלק 'ציורים', סעיף ו. פ"ג). לפיכך המורה השיבה שהיא אינה מצטיינת בתכונה זו. "המורה הייתה בטוחה שהשידוך ירד בזה הרגע, אך להפתעתה, התארכה התלמידה עם אותו בחור. כן, הם חיפשו מישהי כזו שלא בהכרח דוברת אך ורק את האמת..."

שידוך בשמיים

הסיפור הבא, הוא על אחד מהשידוכים שהרב גולדשטיין היה השליח לשדכם: לרגל אירוע משפחתי נסעתי מעבר לים. זמן הטיסה היה ביום עמוס מאוד, לפיכך ניסיתי לסדר את סדר יומי בצורה שתאפשר לי להגיע לטרמינל מספיק זמן טרם צאת הטיסה לדרכה. אני אמנם יצאתי לדרך בזמן, אך פקקי תנועה בכביש מספר אחת גרמו לכך שלמרות כל המאמצים, הטיסה יצאה בלעדיי. לשמחתי, הצלחתי לסדר לי מקום בטיסה הבאה בקלות יחסית. כאשר תרתי אחר מקומי, גיליתי כי אני יושב ליד בחור נחמד שלומד בישיבה לא הרחק ממקום מגורי. היות שהכרנו מעט איש את רעהו, שמחתי בחברותא למסע. הזמן הרב שעשינו בישיבה משותפת וממש לא נוחה על מושב המטוס במחלקת הנוסעים, פתח את סגור לבבו של הבחור שידע על עיסוקי כשדכן. הבחור סיפר וגולל באוזניי - בלי שתכנן - את לבטיו ותסכוליו מתקופת שידוכיו. שמועתי אותו, עם חלק מהדברים הסכמתי, קצת כיוונתי אותו ואיכשהו, ממש בלי שאבין כיצד - עלתה בדעתי הצעת שידוך בעבורו. ההצעה הייתה קצת מהפכנית ומוחץ לקופסה, הנגטיב המושלם של השידוך הקודם, זה שהבחור היה כה מאוכזב ממנו. לו לא היה כה מאוכזב, ספק אם היה מוכן לשמוע עליה. הטיימינג היה מושלם, כפי שרק מזווג הזיווגים יכול לעשות.

להתקשר לאנשים... ברגע שהורה מתקשר אלי - זה מחייב יותר". השדכנית רחל, ליטאית, מעידה על עצמה שהיא אינה רודפת כבוד, אבל לא אוהבת לרדוף אחרי הורים שלא חוזרים אליה. "הורים שהמשוב איתם שואף לאפס - באופן טבעי יורדים מרשימת המטופלים שלי". ואילו מהצד של העוסקים עם בעלי התשובה, שאותו מייצג בכתבה זו הרב אליהו שטיין, המתמחה במעורבות שידוכים מהמגזר הליטאי ובני עדות המזרח וכאמור החוזרים בתשובה - נשאלת שאלה אחת קצרה וחדה: "אם לא יפנו אל השדכנים, איך בכלל יתנהלו השידוכים?" משולחן הגמ"ח, אני יכול להעיד כי בכל יום פונים אנשים מכל גוני היהדות החרדית המחפשים שדכנים. יש מי שמוסרים את פרטיהם (חסרות בנות חסידיות מכל הסוגים. הורים לבנות חסידיות שיפנו לגמ"ח, יעשו חסד עם בחורים חסידיים רבים) ויש מי שמבקשים שמות שדכנים.

לא שידוך אחד וגם לא שניים כבר נסגרו הודות לפעילות השדכנים הרשומים בגמ"ח. חשבו על כך: לו לא היו ההורים (או האחים, כפי שאירע בשידוך שנסגר בערב ראש השנה, שאת פרטי הבחור שלחה אחותו), פונים לגמ"ח (או לכל שדכן שיהיה), מי יודע איך ומתי היה מגיע הזיווג?

לפני כמה ימים שלחה אלי אם שחיפשה זיווג שני לבתה - וגם מצאה - כמה עצות לאלו שעדיין ממתנים

ממשפחה ראויה וטובה, העבד מבטל רצונו וחלומותיו, נוטל שטר מכירה ועשרה גמלים מלאים בכל טוב ויוצא לדרך, שלפתע הופכת לקצרה... ובימינו אנו: מדוע שההורים יפנו לשדכן, אולי מתאים יותר לחכות שהוא ייוזם את הפנייה? האם הפנייה אל השדכן לא מעוררת רצון 'לדחוף' לפונים שמות בלי קשר? השדכן ר' מרדכי זינגר, העוסק עם ליטאים ובני עדות המזרח, מפריך את השאלה מיסודה. "השדכן עמוס ממילא ברעיונות של עצמו, ואם לא תפנו אליו ותתנו לו תזכורת מידי פעם - הוא ישכח בכלל שהוא... שדכן". (איך/כמה/מתי לפנות? זוהי כבר שאלה אחרת. תהיו חכמים, הוא ממליץ).

"שים לב למשהו מעניין", מעיר את תשומת ליבי השדכן החסידי ר' ישראל לוין לנקודה מעניינת, "כאשר בן אדם פונה אליך שתציע לו שידוך, בדרך כלל הוא ישמע את ההצעות שלך קצת יותר בנימוס מאשר ההוא שלא פנה אליך. אם באמת עבר זמן ולא הציעו לכם שום דבר, אפשר להזכיר לשדכנים שאתם עדיין מצפים לישועה".

"אני פשוט לא משתלטת", מספרת השדכנית רבקה שור, העוסקת עם ליטאים ובני עדות המזרח בכל הגילים, "יש הרבה עבודה וטלפונים, ואין מצב להגיב ולשבת על כל פנייה אישית.

נוסף על כך, יש לי שתי עבודות שונות, וזה תופס את רוב שעות היום. לכן אם אין מישהו שמתקשר אלי להזכיר או לבקש, אני לא מספיקה מפאת העומס

לזיווגם. אביא כאן את הציטוט המדויק: "פנו לשדכנים שוב ושוב - אי הנעימות בוודאי מקצרת את זמן ההמתנה".

המידע, האינפורמציה והמשודכים

"...מחוץ לעיר אל-באר המים... לעת צאת השאבת... נאמר בת-מי את הגיד נא לי..." (שם)

בראשית רבה פרשת חיי שרה (פרשה נט) כתוב: 'לעת ערב צאת השואבות, א"ר הונא בשעה שאדם הולך ליקח אישה ושמע קל כלביא (-כלבים) מנבחים הוא מצית מה אינון אמרין (-מטה אזניו לשמוע מה הם אומרים), לעת ערב לעת צאת השואבות'.

בספרו 'טעם ודעת' על חומש בראשית, מביא הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א את ביאורו של בעל העץ יוסף' על הדברים הללו: כלבים - זוהי לשון מליצה לאנשים פחותים אשר אין לסמוך על דבריהם. אך לשאול על אודות אישה - סומכים עליהם, מדין 'למיחש מבעי' (-חוששים שיש אמת בדברים ומותר לחקור ולברר על פיהם). וזוהי הסיבה שבשלה הלך אליעזר לעת ערב, כאשר יוצאות השואבות, לשמוע מה ידברו האחת על רעותה.

מהנושא הקודם השדכנים - אל המשודכים עצמם. איך מצליחים השדכנים אכן לדעת אם ה'חתול בשק' ג'ינג'י, בלונדיני ואולי שיער וזאת בלי להכיר את המוצעים שלהם? בכל יום נסגרים שידוכים ששדכניהם מעולם לא ראו את המשודכים ולפעמים הם אף בקושי יודעים עליהם.

האם כך גם נוהגים שדכני זמננו? איך הם משיגים מידע על המשודכים שלהם? האם הם אכן מבררים עליהם ונוקטים תככים ותכסיסים?

הרבנית רבקה מור, העוסקת עם ליטאים, חוצניקים ו'מיוחדים', מספרת על תחילת דרכה באנגליה לפני ארבעים שנה: "הייתי מבררת כל פרט ופרט עד שהצעתי שידוך. באנגליה נהוג כך גם היום בציבור בני התורה: ההורים עושים מראש בירורים קפדניים ואחרי הפגישות מתארכים.

"כאשר הגעתי ארצה, ראיתי שפה הדברים שונים... גם הציבור גדל ברוך השם ואי אפשר לעשות את כל הבירורים בתור שדכנית. לפיכך, אני מציעה שידוך רק אם זה נראה לי מתאים מהיבטים שונים.

"אחרי כל כך הרבה שנים אני מנוסה יותר, אבל היום קשה הרבה יותר 'לסגור'."

האם אתם נפגשים עם המועמדים?

"אני מעוניינת לקבל תמונה, כי זה עוזר לי לדעת במי המדובר, אבל לא שולחת את התמונות למשודכים".

השדכנית אסתי להב, העוסקת עם הציבור הכלל חסידי והליטאי, מקבלת את המידע ישירות מהמשודכים או מהוריהם.

"אני לא מבררת בעצמי, אחרת לא יישאר לי זמן להתעסק בשידוכים עצמם. הייתי שמחה מאוד להיפגש עם המשודכים ולהתרשם מהם ישירות, אך זה לא מעשי עבורי, ולכן אני מבקשת תמונות כדי שאוכל להתרשם קצת יותר. וחוץ מזה", היא מסיימת במעשיות, "המשודכים עצמם יודעים יותר טוב ממני מה הם רוצים לבדוק, ומה חשוב להם".

לדברי להב מצטרפת גם השדכנית רבקה שור, המשתייכת לזרם הליטאי: "אני מבררת את הפרטים הבסיסיים והטכניים: שם, הורים, עיסוק, מקום לימוד, מחותנים, מספרים לבירורים, מה הבחור מחפש ואיזה סגנון הוא (בשני הצדדים, כמובן)".

שור סומכת למדי על המועמדים בעצמם ומאמינה שהם כנים. "לכל היותר - בשביל זה יש בירורים...

"אני לא נפגשת איתם, לרוב הם אנשים שאני מכירה אישית, אחים/אחיות/גיסים/גיסות של אנשים שאני מכירה אישית, או אנשים שאני מכירה אישית כאלה שנפגשו איתם בפגישת שידוך. מובן שתמונה עוזרת לי מאוד, מאפשרת לי להבין במהירות במי מדובר. לפעמים יש הרבה אנשים שנתונים דומים כל כך, עד שנשמע שהם אותו דבר, אך ברגע שרואים תמונה קולטים שאלו פשוט סגנונות שונים".

לרב אליהו שטיין יש דרך אחרת, דומה בעיקרה לאחרים, אך פרקטית מעט יותר. כאמור, הוא עוסק הרבה עם הגילים המבוגרים, זיווג שני ובעלי תשובה. דרכו בעסקי השידוכים הותוותה על ידי אחד מגדולי הדור, כדי לחסוך בזמן מצד אחד, ולמקסם את ההצעות מהצד האחר.

בגילים ומצבים כאלו, אין לרב שטיין כלל קשר עם ההורים, כי אם ישירות עם המשודכים בעצמם. כאשר פונה אליו בחור הוא מראיין אותו - לרוב

מבררנות לבירורים

השדכנית עדינה בוחרת לספר איך התגלגל שידוכה עם בעלה:

אני נמנית עם המגזר הספרדי ישיבתי, בני תורה. בתור נערה לא הסכמתי בשום אופן לשמוע שידוכים משיבות מסוימות, מסיבות שונות, בעיקר לא ענייניות (מודה באשמה...). לאחר תקופה "יבשה", שבה לא הוצעו לי שום הצעות, יצא לי לשוחח עם מישהו על ישיבה מסוימת, לא מוכרת ולא ידועה בכלל, שגם אני, עם כל הידע שלי בישיבות (והיה לי ידע) לא הכרתי. אותה שיחה די שינתה אצלי את כל הסטיגמות שיש לפעמים בשידוכים בנוגע לישיבות.

לאחר מספר ימים, יצא לי לשוחח עם חברה מהכיתה בסמינר, שגם היא עדיין הייתה בשידוכים באותה תקופה. שוחחנו על ההתמודדויות שלנו בענייני שידוכים, ואז אמרתי לה: "את יודעת, יש כל מיני ישיבות לא ידועות שיוצאים משם פרחים. אמנם אין את כל היוקרה שבשידוך עם בחור משיבה בעלת שם, ידועה ומפורסמת, אבל הבחור עצמו בנוי לתלפיות, מנהל חיים אמיתיים של תורה, בעל השקפות נכונות ויכול להגיע לדרגות גבוהות בעבודת השם". ואז נקבתי בשם של אותה ישיבה עלומה ואמרתי לה: "תראי את ישיבת איקס, כמעט לא מכירים אותה, אבל שמעתי שיצאו משם בחורים שמפארים את כותל המזרח של עולם התורה". (הישיבה הזו היא בעלת ותק של 50 שנה בערך). בתגובה היא אמרה לי: "את יודעת שכן דוד של חברה שלנו מהיסודי לומד שם?"

וכך, ממשפט זה התגלגל השידוך שלנו, ואנחנו נשואים באושר כבר קרוב לשמונה שנים.

אמת קנה ואל תמכור

השדכן הרב אליהו שטיין מספר מה קורה כאשר עונים את האמת ורק את האמת בשידוכים:

את הסיפור הבא שמעתי ממורי ורבי, שהוא מגדולי ההוראה בדורנו: "לפני כמה זמן בא יהודי לברר אצלי על בחור שהכרתי בעבור שידוך לבתו. היות שידעתי מה בתו מחפשת, וגם הבחור היה מוכר לי אישית, עניתי לו את האמת, כפי שמחייבת ההלכה. לא אמרתי לו שהשידוך איננו מתאים, אבל אמרתי לו את כל הדברים שהוא שאל עליהם, ומהם יכול היה האב להבין לבדו בכל האופנים ששידוך זה אינו מתאים לבתו.

"לאחר כמה זמן, בא אלי האב מאושר. מזל טוב. השידוך עם הבחור שביררתי עליו אצל הרב נסגר... אותו האב שמע מה שרצה לשמוע, ולא שמע את שאמרתי לו. ללמדך, שכאשר נגזר על שידוך לצאת אל הפועל, יגידו מה שייגידו - והוא ייסגר כי כך גזר השם".

ר' ישראל לוי: "משיגים מידע על המשודכים בדרך כלל ממי שמביא את השם שלהם. אני בהחלט מברר קצת לפני שאני מציע. אני חושב שזו טיפשות גמורה להציע סתם שמות בלי שיש מכנה משותף והתאמה בסיסית כלשהי בין הנתונים. אני לא נפגש איתם אף שלפעמים יש לי רצון לעשות את זה, זה עוזר קצת". הרב אליהו שטיין מפרט: "רובם של הפונים מתקשרים בטלפון בשיטת 'חבר מביא חבר'. אני לא מברר עליהם, אך מקבל מהם אינפורמציה, מראיין אותם ואם יש נקודות מסוימות בספק, אני שואל אותם".

מה אתה עושה כאשר מספרים לך דברים אישיים ומבקשים שלא להעביר לצד השני, אבל רוצים שאתה כשדכן כן תדע על מגבלה או בעיה הקיימת?

"לפעמים באמת אומרים דברים שלא להעביר הלאה, וזאת במטרה שאסנן מראש הצעות בלתי מתאימות. לדוגמה: מי שהיה לו משבר קל, והוא אינו רוצה שהצד השני ידע על כך לפני הפגישות, לא אציע אותו למי שמדגישים שהם רוצים אחד בריא בנפשו. במצב שכזה, אני מחפש לו הצעה עם חיסרון קל אף הוא, ואותה אני מציע לו. עם התקדמות ההצעה ייחשפו הפרטים, וזה כמובן, על פי הוראה מרב.

"יש לא מעט השואלים: ראית את הבחור? אתה מכיר אותו אישית? לכן, מי שמעוניין להגיע אלי אישית, אני מקבל אותו ומדבר איתו כעשר דקות, מנסה להתרשם ממנו, שואל על ממליצים (בגילים צעירים יותר ולא אצל מבוגרים) ומעודד אותם".

"אלו ששולחים מינימום של פרטים - רק שם, גיל וישיבה, למה ששדכן יטפל בפנייתם?" שואלת רבקה שור. "ברגע שמתארים את המועמד, כותבים סגנון מדויק עד כמה שאפשר ומה שהוא מחפש, זה הרבה יותר ממוקד ומכוון. אחרת הבחור העלום בן ה-23 נעלם עם שאר בני ה-23 שיש עוד 20 כמוהו בדיוק..."

כדאי לדעת:

ככל שמוסרים פרטים רבים יותר ומפרטים בצורה ברורה מה מחפשים, רבים הסיכויים להצעות מתאימות יותר.

אין הכוונה שצריך לשפוך באוזני השדכן פרקים שלמים מהביוגרפיה של המועמדים וייחוסם, כי אם לתת בתמצות פרטים מתבקשים (בלי להרים גבות למה הוא בכלל צריך את הפרטים הללו) ולומר מה מחפשים. כדאי לפרט את הסגנון, מהן התוכניות לעתיד, איזה סוג אופי המועמד עצמו ואיזה אופי נראה לו שיתאים לו.

לפני כמה ימים הגיע לגמ"ח שם, ועוד באותו היום קיבלה השולחת הצעות מחמישה או שישה שדכנים, זאת לאחר כמה שנים של חוסר הצעות. ולמה? היא פשוט פירטה קצת יותר ונתנה יותר גוונים חיים לפרטים המשמימים.

נוהלי מסירת הפרטים לשדכנים באמצעות הגמ"ח, בנויים בצורה כזו שמצד אחד הם אינם חושפים פרטים מיותרים, ומהצד האחר מעניקים לשדכן את האינפורמציה הראשונית להצעת שידוך מתאימה בעבור הפונים. הפרטים מאתגרים את השדכן, ואם יש לו הצעה מתאימה, או כמה שאלות שיכולות לסייע לו במציאת השידוך - הוא יוצר קשר לפי הפרטים שנשלחו.

אישית, איני מתערב כלל בפרטים שנשלחו. אני רק מוודא שאכן הם עונים על הקריטריונים (ואם משהו 'הצליח' להישמט ונשלח אל השדכנים - הם שואלים אותי היכן הפרטים החסרים) ומעביר הלאה. הפעמים היחידות שבהן אני מתייעץ עם השולחים, הן כאשר מזכירים סכומי כסף במפורש. לדעתי, לא כדאי להפיץ 'כמה נותנים'. שדכנים המעוניינים לדעת - יפנו בעצמם למשודכים.

כמו כן, כאשר נשלחות תמונות (נושא בפני עצמו שבחרתי שלא להיכנס אליו במסגרת כתבה זו, אף שהשדכנים הזכירו אותו בדבריהם) העלויות ליצור רושם מוטעה ושגוי על המדובר, אני מתייעץ עם השולחים או עם אחד השדכנים האם גם הם התרשמו כמוני. בהתאם לתשובה אני פועל, והתמונות נשלחות או מוחלפות.

למותר לציין שהגמ"ח אינו מקבל תמונות נשים, כי אם של גברים בלבד.

כיצד משדכין?

"וַיֹּשֶׁם לְפָנָיו לְאָכַל וַיֹּאמֶר לֹא אֶכֶל עַד אֶם-דִּבְרַתִּי... וד' בֵּרַךְ אֶת-אֲדֹנָי מֵאֹד... וַתֵּלֶד שָׁרָה... בֶּן לֹאדָנִי אַחֲרֵי זִקְנָתָהּ וַיְהִי-לוֹ... כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ. וַיִּשְׁבְּעֵנִי אֲדֹנָי... אֶל-בֵּית-אֲבִי תֵּלֶךְ וְאֶל-מִשְׁפַּחְתִּי וְלִקְחָתְ אִשָּׁה לְבָנִי. וְאָבֹא הַיּוֹם אֶל-הָעֵץ... הִנֵּה אֲנִי נֹצֵב עַל-עֵץ הַפְּמִים... הַעֲלָמָה הַיָּצֵאת לְשָׂאֵב וְאִמְרָתִי אֵלֶיהָ הִשְׁקִינִי-נָא מֵעַט-מִיָּם מִכֶּדֶךְ... טָרָם אֶכְלָה לְדָבָר... וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת וְכֵדָה עַל-שִׁכְמָה... וְאָקֵד וְאֶשְׁתַּחֲוֶה... וְאֶבְרַךְ אֶת ד' אֱלֹקֵי אֲדֹנָי אֲבְרָהָם... הַנִּחֲנִי בְּדֶרֶךְ אֲמָת לְקַחַת אֶת-בֵּת-אֲחִי אֲדֹנָי לְבָנִי... אִם-יִשְׁכַּם עֲשִׂים חֶסֶד וְאֲמַת אֶת-אֲדֹנָי הַגִּידוּ לִי וְאִם-לֹא ... אֶפְנֶה עַל-יָמִין אוֹ עַל-שְׁמָאל (בראשית כד).

אליעזר מצא את שידוכה של רבקה על פי סימנים - הוא ערך לה מבחן והיא עברה אותו בהצלחה והוא קידש אותה כדת משה וישראל (מכאן נלמד ששליח יכול לקדש אישה בעבור משלחו). כעת מגיע שלב נוסף בעבודת השדכן - לדבר עם משפחת הכלה, שהיא אינה 'מתאימה' למשפחת אברהם אבינו בלשון המעטה. כאשר התפללו יצחק ורבקה לפרי בטן, שעה השם לתפילת יצחק - צדיק בן צדיק ולא לתפילת צדקת בת בתואל הרשע.

המשימה שעמדה לפניו לא הייתה קלה. אליעזר ידע שעליו לשכנע את משפחת בתואל 'לשחרר' את רבקה ואף לעמול קשות על כך. אביה ניסה להתערב ולהרעיל את אליעזר, אבל משמיים הוחלפה המנה ובתואל, שניסה 'לשים רגל' - נפל לבור שכרה.

תודה לק-ל, השדכנים של הציבור החרדי אינם נתקלים בבורות שכאלו, אבל עדיין ממתינה להם עבודה לא מעטה - לעמול, לשכנע, לשווק ו'למכור' את מרכולתם. ומה לעשות, לפעמים ההכרח לא יגונה וצריכים 'להפיל על האדם תרדמה' כדי שייגש לזיווגו האמיתי...

שאלתי את השדכנים: איך אתם 'מוכרים' את המשודכים שלכם? מכבירים במילים או מקמצים? מתלהבים ואולי מגזימים? האם אתם בעד להלחיץ?

דעת תורה

איך מתמודדים עם תשובה שלילית? האם יש לגלות חסרונות? מהו הסדר בשידוכים כאשר ישנן שתי הצעות על הפרק? ממתי להתפלל על שידוך טוב? וגם: סגולה לשידוך טוב.

השאלות הונחו לפני מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א. התשובות לפניכם.

תשובה שלילית

יהודי שנכנס לרבנו לתנות צערו על פלוני שהשיב לו תשובה שלילית ויש לו טינה וטענה עליו, אמר לו רבנו: "מה שייך שיהיה תרעומת על מישוהו שהשיב שאינו רוצה? משל למה הדבר דומה, לאחד שהלך ברחוב וחיפש את ראובן, אך פגש את שמעון. בתחילה חשב שזהו ראובן ורק בסוף ראה שזה שמעון, וכי שייך שיהיה לו תרעומת עליו? ודאי שלא!

"כך גם בשידוכים, מה שההוא סירב זה מכיון שאין זה השידוך האמיתי שנגזר". "אמנם מורה רבנו להיזהר מאוד לא להעליב את הצד שני כשלא מעוניינים בשידוך, ואפשר תמיד למצוא מאה תירוצים...

גילוי חסרונות

באופן כללי דעתו של רבנו כי יש דברים שצריך לגלות לצד השני מתחילה כדי שלא יהיה מקח טעות, אמנם יש אופנים שמספיק לומר ממש לפני שסוגרים את השידוך, הכל לפי ראות עיני החכם.

סדר בשידוכים

אב תוהה לבחור ישיבה בשידוכים נכנס אל רבנו וסיפר שהציעו לו שתי הצעות שידוך שונות, ושתיהן ענו בחיוב וכעת אינו יודע למי לגשת. ואמר רבנו לגשת להצעה שהציעו קודם, למרות שההצעה השנייה ענו בחיוב לפני ההצעה הראשונה.

ממתי להתפלל על שידוך טוב?

נשאל רבנו מאיזה גיל של הילדים צריכים ההורים להתחיל להתפלל עליהם, שיזכו לשידוכים טובים, ושיילך בקלות. והשיב משנולדו.

סגולה לשידוך

לאחד שביקש סגולה למצוא זיווג במהרה, אמר רבנו ללמוד מסכת קידושין.

יישר כח לרב יצחק גולדשטוף, עורך ומו"ל העלון 'דברי שי"ח', על מסירת הדברים.

השדכנית רחל: "למועמדים בני עשרים וארבע ולפעמים גם פחות אני פונה ישירות. הם אנשים בוגרים ואחראים, ולפעמים איתם קל יותר להתנהל. כמובן תלוי בנסיבות ובסגנון. בדרך כלל זה הולך מצוין!

"באשר לצורת הצעות: אני לא טיפוס מתלהב, ואני אדם ישר מאוד, ולכן בדרך כלל אני מעבירה את הפרטים הטכניים והנכונים ונותנת למשפחה לעשות את שיעורי הבית בעצמה. אם זה מישוהו שמחייב אותי אני כן אנסה יותר לבדוק ולברר מלמעלה על ההצעה. לרוב אני מנסה לפי הרקע הכללי של סגנון משפחות ומקומות הלימוד ומה הם מחפשים, אבל לא תמיד", היא מממרת לסייג.

"אני משתדלת מאוד להחזיר תשובה הכי מהר שאני יכולה לכל צד. אני יודעת שיש פה אנשים שמחכים. גם היום, אחרי הרבה שנים בעיסוק בתחום, קשה לי להגיד לא לאחד הצדדים בפרט אם הוא היה מעוניין בשידוך.

"בשידוכים של מבוגרים או כאלה שהולך פחות, אני מנסה הרבה לשכנע על עניין הוויתור (שאני מאמינה בו לגמרי). אני תמיד אומרת שלהתחתן זה סיכון, נכון, אבל האפשרות השנייה להישאר רווק/ה זה ממש לא משהו, וברוך השם, רוב הזוגות לומדים להסתדר. וכולנו מוותרים על משהו".

השדכנית רבקה שור אינה מכבירה במילים. "בדרך כלל אני אומרת בתמציתיות ושומעת מה יש לצד המדובר להגיד. כשאני חושבת שזה מתאים, אני מדגישה את הנקודות שחשובות להם יותר.

"במקרה שזה לא עובר או שיש תנאים לא הכי אידאליים כמו גיל יותר מבוגר, תנאים חיצוניים, או משהו אחר מעכב, בהחלט אשכנע הרבה, ואנסה להכביר בשבחים תוך הדגשת הצדדים החיובים והטובים שיכולים להאפיל על ה'חיסרון' הקיים.

"כשיודעים על תכונה מסוימת שחשובה מאוד למועמד, ואני יודעת שהנקודה הזאת חזקה אצל המועמדת, אני אדגיש אותה במיוחד ואדאג שהוא יבין שזה מתאים. אני ממש לא אומרת דברים לא נכונים.

"כמו כן, חוזרים הרבה על: 'יש לה מידות טובות, יראת שמיים, היא בת טובה ואיכותית... אבל זה נכון על רוב המועמדות'", היא מפרגנת.

וכאשר אתם רואים שבחור סתם לא רוצה מסיבות שאינן סיבות...

"אם אני רואה שיש עם מי לדבר, בהחלט אנסה לשכנע אותו ולדבר על ליבו ולהראות לו את כל הדברים הטובים שיש בה, ושהוא לא יפסיד כלום אם הוא ינסה".

השדכנית מעניקה דוגמה: "היה בחור שהפריע לו משהו שולי מאוד בנושא חיצוני. חוץ מזה הכול היה טוב: בחורה איכותית במיוחד, מידות טובות, באמת משהו נדיר. השקעתי חצי שעה רק בשכנוע, וברוך ד' זה היה שווה כי השידוך יצא לפועל. להזכירכם, מדובר בגילי השלושים המאוחרים".

שדכנים רבים ציינו שההורים והמועמדים הטובים והנוחים ביותר לעבוד איתם, הם אלו הזורמים, מי שעונים תשובות לכאן ולכאן, בעלי הראש הגדול והנכונות להתגמש ברמות שונות. כדאי לזכור את זה בשיחה הבאה שלכם עם השדכן.

אסיים במשפטה של השדכנית רחל: "הרוב המוחלט של הורים/בחורים/בנות מבינים עניין, הומור וציניות. אני משתמשת בזה הרבה. זה עוזר גם לי וגם להם ליפול ולקום שוב".

הערת המערכת: כתבה זו מכילה דברי תורה ואין לנהוג בה מנהג ביזיון.